

10. Бурдье П. Практический смысл: пер. с фр. – СПб. : Алетейя, 2001. – 562 с.
11. Маркузе Г. Одномерный человек. – М. : АСТ, 2003. – 528 с.
12. Савельева О. О. Социология рекламного воздействия. – М. : РИП-Холдинг, 2006. – 284 с.
13. Коломиец В. П. Легитимация социальной стратификации средствами рекламы // Вестник Московского университета. Серия 18 «Социология и политология». – 1998. – № 1. – С. 61-70.
14. Коломиец В. П. Реклама в социологическом видении // Вестник Московского университета. Серия 18 «Социология и политология». – 2001. – № 3. – С. 165-170.

Согорин А. Становление теории рекламы в рамках социологического научного дискурса.

Определены основные направления генезиса социологической мысли в сфере характеристики сущности рекламы как социального явления. Дано определение рекламы в рамках социологии потребления и теорий массовой коммуникации. Изучены основные особенности социологического исследования рекламы на современном этапе.

Ключевые слова: реклама, научные направления социологической науки, массовая коммуникация, социология рекламы.

Sogorin A. Genesis of advertizing theory within sociology science discourse.

Article analyzes main directions of sociology conception genesis in a field of studying advertizing as a social phenomenon. The advertizing definition is given within sociology of consumption and mass communication theory. Main specialties of modern sociology research of advertising are studied.

Keywords: advertising, main scientific research area of sociology, mass communications, sociology of advertising.

Колесніченко М.

**ЕТНІЧНА ІДЕНТИЧНІСТЬ У КОНТЕКСТІ ЗАХІДНОЇ
СОЦІОФІЛОСОФСЬКОЇ ПАРАДИГМИ**

Стаття присвячена актуалізації наукового дискурсу проблеми етнічної ідентичності у соціофілософській парадигмі дослідників північноамериканських та європейських країн. Розглядаються витоки і засади теоретичного осмислення феномена, а також вклад західних учених у розробку проблеми, подається операціоналізоване визначення етнічної ідентичності. Особлива увага приділяється індивідуальним та соціальним

аспектам етнічної ідентичності, умовам її динаміки та можливостям її розвитку.

Ключові слова: етнічна ідентичність, персональна ідентичність, соціальна ідентичність, соціофілософська парадигма, науковий дискурс.

Актуальність запропонованої теми пов'язана, передусім, з актуальністю більш широкого феномена «етнічність», обґрунтуванню чого була присвячена наша попередня стаття [5]. У цьому контексті нагадаємо, що західні класики дослідження етнічності, зокрема Фредрік Барт (Fredrik Barth), Реймонд Бретон (Raymond Breton), Фрідріх Гекманн (Friedrich Heckmann), Ерік Еріксон (Erik Erikson), Всеволод Ісаїв (Wsevolod Isajiw), Джон Рекс (John Rex), Фред Ріггс (Fred Riggs), Ентоні Сміт (Anthony Smith), Річард Шермерхорн (Richard Schermerhorn) [2, 388-393], розглядають етнічну ідентичність як структуроутворюючий компонент етнічності й формування різного роду етнічних спільнот – від субетносів до націй [2, 290-292]. Таким чином, етнічна ідентичність відіграє велику роль у формуванні етнічних спільнот, їх розвитку й, особливо етнічної диверсифікації у сучасному світі. Зауважимо, що, не дивлячись на досить таки відчутну значущість етнічної ідентичності (й самого процесу етнічної ідентифікації) у суспільному розвитку багатьох країн, у вітчизняній філософській науковій думці вона поки що не привернула тієї уваги дослідників, на яку вона заслуговує. З цієї точки зору вивчення зарубіжного досвіду у дослідженні етнічної ідентичності може стати додатковим стимулюючим моментом в інтенсифікації досліджень феномена у вітчизняному науковому полі.

Мета цієї статті полягає у спробі представити основні параметри й сутність філософського дискурсу у західній соціогуманістиці стосовно етнічної ідентичності з певним акцентом на релевантність тих чи тих його компонентів до концептуалізації феномена в українських реальностях.

Історико-філософські витоки та засади наукового осмислення етнічної ідентичності. Науковий дискурс з будь-якої проблеми починається зі з'ясування етимології терміна структуроутворюючих компонентів того чи того феномена та його місця у поняттєво-термінологічній системі споріднених наук (така традиція вже давно укорінилася у зарубіжній практиці дискурсів і вона поступово стає елементом українського наукового ландшафту). Стосовно визначення й смислової наповненості змістом самого поняття «ідентичність», особливо щодо вживання однойменного терміну для означення феномена у сучасному його розумінні (а етнічну ідентичність ми не

може розглядати поза межами цього комплексного феномена), то західні вчені пов'язують процес пошуків з іменем американсько-німецького психолога Еріка Еріксона. Саме він у 1950-х роках інтенсивно працював над питанням вияву сутністності поняття «ідентичність», схилившись до трактування її як психосоціальної тотожності [6]. У сучасних дослідженнях ідентичність найбільш узагальнено визначається як характеристика того чи того індивіда, що виокремлює його із собі подібних, або ж така, що визнається (поділяється) усіма членами певної соціальної категорії чи то групи. За Володимиром Євтухом, «ідентичність (від латин. – *idem* той самий, тотожний) – парасольковий термін, який використовується для відтворення сприйняття (розуміння) самого себе як складної, особливої істоти з тими чи тими соціальними, культурними, етнічними маркерами» [2, 155]. Власне, наголошені характеристики є базовими для інтерпретації феномена у різних соціогуманітарних науках, передусім у психології, антропології, філософії, соціології, політології. Відомий американський вчений Джеймс Фієрон (James D. Fearon) звертає увагу на те, що, не зважаючи на інтенсивне поширення зацікавленості ідентичністю, вона як феномен залишається енігмою (загадкою). У його праці «Що таке ідентичність (Як ми зараз вживаємо це слово)?» ми знаходимо цікаві, на наш погляд, чотирнадцять підходів в інтерпретації ідентичності сучасними західними дослідниками – Домінік Абрамс (Dominic Abrams), Вільям Блум (William Bloom), Харрісон Вайт (Harrison White), Пітер Бергер (Peter Berger), Александр Вендт (Alexander Wendt), Френсіс Денг (Francis Deng), Легро Джеффри (Legro Jeffrey), Пітер Катценштайн (Peter Katzenstein), Джеймс Кліффорд (James Clifford), Пауль Коверт (Paul Kowert), Томас Лукманн (Thomas Luckmann), Чарльз Тейлор (Charles Taylor), Гарі Херрігел (Gary Herrigel), Майкл Хогг (Michael Hogg), Стюарт Холл (Stuart Hall) [12].

Не вдаючись до детального аналізу цих підходів, виокремимо кілька стейтментів із них – саме ті, які релевантні, на нашу думку, у запропонованій постановці проблеми і можуть бути застосовані до українських реалій: ідентичність – концепція самої людини (людей) про те, хто вона (вони) є такі, які якості їй (їм) властиві, як вона (вони) ставляться до інших; ідентичність – це спосіб яким чином індивід чи колективи визначають себе у соціальних стосунках з іншими індивідами чи колективами; ідентичність піклується про взаємоконструюючі іміджі себе та інших; ідентичності є відносно стабільними, рольовими конструктами саморозуміння й очікуваннями щодо самих себе; ідентичність – це свого роду об'єктивно дефіновані

локації у певному світі (просторі) й вони можуть суб'єктивно бути притаманними (доречними) саме цьому світові (просторові). Для нас важливо, передусім, яким чином історико-філософська тяглість розуміння ідентичності, і, безумовно, етнічної ідентичності відбивається у суспільних процесах й взаємодії різноманітних етнофорів у сучасному етнокультурно диверсифікованому світі.

Розпочнемо з того твердження, що філософська рефлексія щодо ідентичності має свою історію, яка бере свої витoki від Рене Декарта, який знаменитим висловом «Я думаю, отже, я існую» започаткував дискурс навколо питання про ідентичність. Пізніше цю дискусію продовжили: Георг Гегель (розум-дух стає усвідомленим тоді, коли він зустрічається (у сучасній інтерпретації, взаємодіє) з іншим розумом-духом); Фрідріх Ніцше (душа – це взаємодія сил, річ, яка завжди змінюється; її можна конструювати – соціальний конструктивізм); Мартін Гайдеггер (людина формує свою ідентичність лише тоді, коли вона стикається зі смертю; тоді вона конструює соціальну ідентичність, щоби уникнути смерті через невизначеність) [14]. Як видно, в усіх випадках йдеться про взаємодію тією чи іншою мірою носіїв тих чи тих характерних маркерів. За усіх обставин, у цю взаємодію включається ціла низка чинників, котрі визначають тип ідентичності. За змістом структуроутворюючих компонентів, за способом вияву, за характером впливу на особистість та суспільні процеси, зрештою, за локацією носіїв ідентичностей, останніх налічується немало кількості. За підрахунками згадуваного українського вченого Володимира Євтуха, їх число сягає за тридцять [2, 155-158]. Велика кількість ідентичностей згадується і у дослідженнях зарубіжних авторів (скажімо, Самуель Гантінгтон наводить узагальнюючий вражаючий список ситуацій, що формують ідентичності [1, 13]), котрі, як і ми, проводять водорозділ між персональними (індивідуальними) і соціальними (груповими) ідентичностями: у першому випадку мова йде про унікальні (особливі) характеристики особи, що включає особистісні риси, особистісні цінності, погляди й преференції, фізичні характеристики, особистісний стиль життя тощо. Власне, все те, що відрізняє одну особу від іншої. Стосовно соціальної ідентичності, то вона пов'язана з соціальними ролями (скажімо, гендерними, релігійними, расовими, політичними, ідеологічними й членством у групах). Тут йдеться, радше, про характеристики носіїв певної спільності, як от спільні (подібні) фізичні риси, спільна мова, належність до того ж соціального класу чи то перебування у одному і тому ж соціоекономічному статусі, маніфестація однієї й тієї ж релігії, мешкання у одному й тому ж

регіоні тощо. Незмінним в обох випадках, за філософською парадигмою, розвиток ідентичності передбачає сенс схожості, тяглості й єдності. При цьому, на перший погляд, здається, ми маємо справу з певним протиріччям, оскільки персональна (індивідуальна) ідентичність пов'язується з тотожністю індивідуальних характеристик, котра зберігається впродовж тривалого часу (а часто-густо й вічно). У цьому разі ідентичність формує умови, які допомагають індивіду стабільно зберігати його унікальність. Соціальна ж ідентичність передбачає усвідомлене членство індивіда у тій чи тій групі, беручи на себе певні зобов'язання, відчуваючи пов'язаність, передусім емоційну, з групою. Згадане уявне протиріччя у процесі розвитку ідентичності долається завдяки віднайденню чітких компромісних дефініцій, вдалому конструюванню процесу й перемовин [15].

Конституювання етнічної ідентичності у контексті персональної та соціальної ідентичностей. У сьогодишньому західному філософському дискурсі питання етнічної ідентичності у зазначеному ракурсі інтенсифікується. Історія самого дискурсу, за твердженнями дослідників, бере свій початок у XIX-ому столітті. Так, скажімо, Джозеф Трімбл (Joseph Trimble) і Райєн Діксон (Rayn Dickson) переконують у тому, що першим, хто зацентрував увагу на феномені етнічної ідентичності був шотландський вчений Хаг Муррей (Hugh Murray). У 1808 році у своїй філософській праці «Дослідження стосовно характеру націй» він відтворив вплив ментальних образів на самовизнання, підкреслюючи той момент, що розум є дуже рухливою субстанцією й він піддається впливові довколишніх обставин, зокрема, на нашу думку, і пов'язаних з етнічно (на той час як синонім вживався термін расово) маркованих, передусім мови. Трохи пізніше німецький натураліст і філософ Олександр фон Гумбольдт підкреслював, що «мова є зовнішнім виявом ментальностей людей; їх мова є їхньою ментальністю і ментальність є їхньою мовою» [18]. Розгортання дискурсу навколо етнічної ідентичності стимулювали праці французького вченого Жоржа Ваше де Лапужа (Georges Vacher de Larouge), а також дослідників з інших країн – Девіда Рісмана (David Riesman), Ейнара Хогена (Einar Haugen), Джошуа Фішмана (Joshua Fishman), Вернера Солларса (Werner Sollars), Ллойда Ворнера (Lloyd Warner), звичайно, Макса Вебера. Власне тих вчених, котрі тим чи тим чином у своїх дослідженнях торкалися проблем етнічності взагалі й, зокрема засад формування етнічних груп (етнічних спільнот), оскільки етнічна ідентичність є структуроутворюючим компонентом етнічності.

Для нашого контексту важливою конструктивною думкою є твердження американського філософа Гораса Каллена (Horace Kallen),

який у своїх працях «Демократія проти плавильного казана: дослідження американської державності» (1916 р.), «Культура і демократія у Сполучених Штатах» (1924 р.), «Культурний плюралізм і американська ідея» (1956 р.) прослідковував зв'язок між тогочасним статусом етнічних груп і перспективою їх розвитку, підкреслюючи переваги плюралістичної динаміки (що саме собою передбачає множинність етнічних ідентичностей) перед асиміляціоністськими доктринами тодішніх американських властей, зокрема теорії плавильного казана, згідно з якою представники усіх етнічних спільнот переплавляються у «єдину американську націю» [3, 38].

Про очевидність цієї динаміки у життєдіяльності поліетнічних суспільств та її прогресивність й перспективність, базуючись, передусім, на досвіді північноамериканських країн, представники соціогуманітарних наук почали говорити у 1960-х – 1970-х роках. Це було пов'язано з тим фактом, що саме у цей період проблеми етнічності давали себе відчувати більш гостро, ніж у попередні періоди розвитку цих країн. Відомий американський дослідник етнічності Деніел Белл (Daniel Bell) писав з цього приводу: «Етнічність для занедбаних груп є інструментом (зараз) заявити про низку прав й привілеїв, які існуючі владні структури ігнорували» [8, 175]. Саме у той час все частіше підкреслювалося, що етнічна ідентичність, як і, до речі, етнічність є складним і багатограним явищем [17, 271].

Пошуки головних компонентів етнічної ідентичності, які вирішальною мірою впливають на її сутність, привели багатьох західних учених (ми маємо на увазі тих, чії думки і концепції лягли в основу конструювання соціофілософської парадигми етнічної ідентичності) до концентрації зусиль на дослідженні таких моментів, як взаємозв'язок етнічних і соціальних аспектів ідентичності людини (в інших інтерпретаціях – персональної й соціальної ідентичності), ролі зовнішніх та внутрішніх аспектів (ми би вжили вислів «наповнювачів етнічної ідентичності») у функціонуванні цього типу ідентичності, на моделях розвитку етнічної ідентичності та методології й методиці (технології) її вимірювання. Зауважимо, що і інші аспекти етнічної ідентичності не залишаються поза увагою зарубіжних дослідників, особливо у XXI-ому столітті. Однак, у цій статті ми свідомо концентруємо увагу на конституюванні етнічної ідентичності у контексті персональної й соціальної ідентичності, оскільки погоджуємося з думкою дослідників феномена, що останні є парасольковими явищами для першої [10, 39].

Визначення й інтерпретації сутності етнічної ідентичності великою мірою базуються на дослідженнях британського соціального

психолога Генрі Теджфела (Henri Tajfel), відомого передусім за розробку когнітивних аспектів упереджень та соціальної ідентичності, який етнічну ідентичність розглядає як аспект соціальної ідентичності, «саме тієї частини самоконцепції особи, котра впливає з її знання про своє членство у соціальній груп (групах) у сукупності з цінністю й емоційним значенням належності до цієї групи» [17, 271].

Більш узагальнено поняття етнічної ідентичності і, на наш погляд, більш релевантно для контексту соціофілософської парадигми сформулював згадуваний нами вище Всеволод Ісаїв: етнічну ідентичність можна визначити як спосіб, у який особи на основі їх етнічного походження психологічно локалізують себе по відношенню до однієї чи більшої кількості соціальних систем і яким чином вони сприймають інших також локалізованих тим чи тим способом по відношенню до цих систем. Під етнічним походженням розуміється особа, котра чи то соціалізувалася в етнічній групі, чи то має предків (реальних чи символічних), які були членами групи. Соціальними системами можуть виступати своя етнічна спільнота чи суспільство в цілому, або ж інші етнічні спільноти чи інші суспільства, або ж комбінація їх усіх [16].

Описане таким чином поняття «етнічна ідентичність» дозволяє чітко уявити психологічні (персональні, індивідуальні) й соціальні вияви останньої. На наш погляд, логіку процесу конституювання етнічної ідентичності як такої, що вбирає у себе індивідуальне (можливо, успадковане від попередників й підтримане в основних його рисах у процесі розвитку особи) й соціальне (знову таки зумовлене обставинами перебування у чітко визначених соціальних умовах чи набуте у ході соціальних відносин) варто шукати у наступному: носіями етнічного, етнічних маркерів (етнофорами) можуть бути окремі особи (індивіди), а реалізуватися етнічне може лише у колективі, оскільки, за Всеволодом Ісаївим, на індивідуальному рівні етнічність (етнічна ідентичність) є тим соціально-психологічним процесом, який надає індивіду сенсу його належності до спільноти й його ідентичності; і у цьому плані етнічність є одним із тих феноменів, що продукує смисл ідентичності (у цьому випадку – етнічної ідентичності) [16]. Зрештою, двоаспектність етнічної ідентичності (психологічність і соціальність), описана вище, реалізується наступним чином: внутрішній психологічний стан зовнішньо виявляється у поведінкових паттернах (зразках).

Тут варто підкреслити важливість розуміння взаємозв'язку між внутрішніми й зовнішніми аспектами етнічної ідентичності, особливо у контексті визначення перспектив її збереження, підтримання,

надання їй культурницьких й соціальних ролей. Зважаючи на це, той же В. Ісаїв та чимало інших авторів у своїх працях активно досліджують ці аспекти, і вони, дійсно, стають важливим компонентом соціофілософського дискурсу. До внутрішніх аспектів зараховуються: уявлення, ідеї й почуття; зовнішні аспекти охоплюють ті явища, котрі можна візуально спостерігати (фіксувати) у поведінці етнофора: розмовляння етнічною мовою, практикування етнічних традицій, участь в етнічних особистісних мережах (скажімо, сім'я, коло друзів), участь в інституалізованих етнічних організаціях (наприклад, церква, школа, підприємства, засоби масової інформації), участь у волонтерських етнічних товариствах (клуби, різного роду асоціації, молодіжні організації), участь в активностях, які ініціюються й здійснюються етнічними організаціями, як от пікніки, концерти, публічні лекції, мітинги, танцювальні вечори тощо [16].

Лише із одного переліку елементів (їх, безумовно, можна деталізувати й додавати нові) внутрішнього й зовнішнього аспектів етнічної ідентичності стає очевидним, що вони складають її вагомий контекст й від їх «поведінки» великою мірою залежить сутнісність, значення для збереження самої етнічної спільноти, динаміка розвитку етнічної ідентичності. Остання залежить від динаміки самих елементів, котрі формують зовнішні та внутрішні аспекти етнічної ідентичності. Як стає очевидним із західної літератури з соціогуманістирики, динаміка елементів розгортається у двох взаємопов'язаних і у той же час суперечливих частинах соціофілософської парадигми етнічності, й, звісно, етнічної ідентичності – деконструкції та реконструкції. Перша звертає нашу увагу на те, що певні об'єктивні елементи етнічної ідентичності втрачають своє значення, а, отже, і їх роль у життєдіяльності етнічної спільноти зменшується, або ж навіть зовсім зникають із ужитку. Це може траплятися свідомо й несвідомо, однак, зазвичай, під тиском конкретних обставин. Свого часу відомий американський дослідник імміграції Маркус Хансен (Markus Hansen) відтворив своєрідного роду деконструкцію в іммігрантському середовищі, де на певному етапові іммігранти (передусім, другого покоління) заради своєї соціальної мобільності у Сполучених Штатах свідомо відмовлялися від тих етнокультурницьких традицій, які привозили й практикували на американській землі їхні батьки. Щоправда, згодом, вже у третьому поколінні ці традиції активно реанімувалися і поверталися у повсякденний побут. Це явище отримало назву «синдрому третього покоління» [13]. У цьому випадку ми вже маємо справу з реконструкцією. У наступних наших наукових розвідках ми більш

детально проаналізуємо взаємодію цих двох процесів та її вислід на стан та функціонування етнічної ідентичності, а на цьому етапові відзначимо, що питання деконструкції та реконструкції етнічної ідентичності й етнічності взагалі вже упродовж тривалого часу привертають значну увагу західних дослідників, зокрема і у їх філософському трактуванні – Річард Дженкіс (Richard Jenkins), Хіларі Дженкс (Hillary Jenks), Ян П'єтерсе (Jan Pieterse), Паула Ротенберг (Paula Rotenberg). Така увага зрозуміла, тому що, на наш погляд, результати дослідження процесу деконструкції/реконструкції дають можливість заглибитися у з'ясування сутності трансформації етнічної ідентичності й фіксації чинників, які визначають не лише трансформацію, але й той феномен, що у західній науці дістав назву «міцність (стійкість) етнічної ідентичності» [11]. Остання залежить від розміру, сили, дискримінації й зовнішнього вигляду (чи форм вияву). Власне, це уможливило відстеження, за вдалим висловом Ашхада Ахмада (Ashhad Ahmad), «пульсацію» етнічності [7, 87], а, оскільки, як вище зазначалося, етнічна ідентичність є структуроутворюючим компонентом соціального феномену «етнічність», то цей момент є важливим у визначенні сутності і перспектив, щонайменше, трансформації етнічної ідентичності. Ця трансформація реалізується у трьох основних напрямках: розмивання етнічної ідентичності (невизначеність етнічної ідентичності – так звана етнічна індиферентність), відхід від власної етнічної спільноти й пошуки інших ніш вдоволення своїх соціально-психологічних запитів (веде до етнотігілізму), гіперболізація своєї етнічної ідентичності, що активізує процеси формування етнотігілізму, етноізоляціонізму, а подеколи й етнофанатизму [4]. Для сучасної України з інтенсифікацією міграційних процесів, як виїзду, так і в'їзду, дослідження проблем деконструкції/реконструкції в описаному вище ракурсі виявляється надзвичайно актуальним.

Результати дослідження впливу різного роду факторів на динаміку етнічної ідентичності підтверджують її соціо-психологічну (психосоціальну) природу й засвідчують, що вона вбирає у себе як психологічні, так і соціальні мобілізатори свого розвитку. Це дає право дослідникам, зокрема західним, етнічну ідентичність класифікувати як соціальний феномен (на кшталт, етнічності) з присутністю впливового психологічного чинника. Силу дії того чи того чинника (психологічного, соціального) на етнічну ідентичність можна виявити у ході вимірів самої етнічної ідентичності, тобто врахування у її формуванні й функціонуванні різноманітних факторів й обставин й ціннісних орієнтацій (цінностей) членів етнічної спільноти.

Наприклад, американська дослідниця Юдіт Катц (Judith Katz), принаймні, для культурної ідентичності поліетнічних США, таких нарахувала п'ятнадцять [10]. Однак, їх дію й ті зміни, які вони можуть зумовлювати в етнічній ідентичності індивіда, не варто сприймати однозначно, оскільки, за відомим американським соціальним філософом Канчан Чандрою (Kanchan Chandra), «зміни в етнічній ідентичності більш ускладнені, ніж у будь-якій іншій неетнічній ідентичності» [9, 418].

Проблема етнічної ідентичності займає сьогодні помітне місце у західному філософському дискурсі, що пов'язано, передусім, з актуалізацією питань, які мають дотичність до етнічності. У цьому дискурсі етнічна ідентичність розглядається переважно як соціо-психологічний феномен. Вона визначається як структуроутворюючий компонент етнічності. Найбільш активно дискурс розгортається у таких країнах, як США, Канада, а також у країнах Європи – Велика Британія, Данія, Німеччина, Норвегія, Франція, Швеція. Основні акценти соціофілософського дискурсу робляться на таких питаннях: з'ясування співвідношення етнічної ідентичності з персональною (психологічною) та соціальною ідентичностями; динаміка етнічної ідентичності у конкретних етнокультурних і соціальних контекстах, зокрема її трансформація; вплив етнічної ідентичності на формування ситуацій у міжетнічній взаємодії, конструювання моделей розвитку етнічної ідентичності. У перерахованих ракурсах певні спостереження щодо стану з етнічною ідентичністю у західних поліетнічних країнах, скажімо, збереження і розвиток етнічної самобутності спільнотами на психологічному й соціальному рівнях, позитивні й негативні висліді дії силового поля етнічної ідентичності на міжетнічну взаємодію тощо, можна проектувати й на українські реалії етнонаціонального розвитку.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Гантінгтон С. П.* Протистояння цивілізацій та зміна світового порядку: пер. з англ. – Львів : Кальварія, 2006. – 472 с.
2. *Євтух Володимир.* Етнічність: Енциклопедичний довідник. – Київ : Фенікс, 2012. – 396 с.
3. *Євтух В. Б.* Концепции этносоциального развития США и Канады: типология, традиции, эволюция. – Киев : Наукова думка, 1991. – 180 с.
4. *Кауненко Ирина.* Культурное и этническое самоопределение в Молдове [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.tolerance.ru/vek-tol/5-0-kaunenکو.html>

5. *Колесніченко М. В.* Концептуалізація поняття «етнічність» у соціофілософській парадигмі // Гілея: науковий вісник: Збірник наукових праць. – Випуск 95. – Київ : 2015. – С. 185-190.
6. *Эриксон Э.* Идентичность: юность и кризис. Пер. с англ. – Москва : Флинта, 2006. – 342 с.
7. *Ahmad Ashhad.* Pulsations of Ethnicity and Epitome of Globalization // *Pakistan Geographical Review.* – 2005. – Vol. 60. – № 2. – P. 87-92.
8. *Bell D.* Ethnicity and Social Change / D. Bell, N. Glazer, D.P. Moynihan (Eds.). *Ethnicity: Theory and Practice.* – Cambridge : Harvard University Press, 1975.
9. *Chandra Kanchan.* What is Ethnic Identity and Does It Matter? // *Annual Review of Political Sciences.* – 2006. – № 9. – P. 397-424.
10. *Chavez Alicia.* Racial and Ethnic Identity and Development [Electronic Resource] / Alicia Chavez, Florence Guido-DiBiro. – Mode of Access : [http://isites.harvard.edu/fs/docs/icb.topic551690/Chavez %20and%20Guido%20Debritto.pdf](http://isites.harvard.edu/fs/docs/icb.topic551690/Chavez%20and%20Guido%20Debritto.pdf).
11. *Ethnic / Racial Identity* / [Electronic Resource]. – Mode of Access : <http://internal.psychology.illinois.edu/luybansk/Conflict/Identity.htm>.
12. *Fearon James.* What Is Identity (As We Now Use the Word)? [Electronic Resource]. – Mode of Access : <https://web.stanford.edu/group/fearon-reaearch/cgi-bin/wordpress/wp-content/upload/2013/10/What-is-Identity-as-we-now-us>.
13. *Hansen M. L.* The Problem of the Third Generation // *Commentary.* – 1952. – Vol. 14. – № 5. – P. 492-500.
14. *Identity (social science)* [Electronic Resource] – Mode of Access : [en.wikipedia.org/wiki/Identity_\(social_science\)](en.wikipedia.org/wiki/Identity_(social_science)).
15. *Identity (Social Science)* [Electronic Resource] – Mode of Access : <http://what-when-how.com/social-sciences/identity-social-science/>.
16. *Isajiw Wsevolod.* Definition and Dimensions of Ethnicity: A Theoretical Framework [Electronic Resource]. – Mode of Access : https://tspace.library.utoronto.ca/bitstream/1807/.../Def_DimofEthnicity.pdf.
17. *Phinney Jean.* Conceptualization and Measurement of Ethnic Identity: Current Status and Future Directions / Jean Phinny, Anthony Ong // *Journal of Counseling Psychology.* – 2007. – Vol. 54. – № 3. – P. 271-281.
18. *Trimble Joseph.* Ethnic Identity [Electronic Resource] / Joseph Trimble, Rayan Dickson. – Mode of Access : pandora.cii.wvu.edu/trimble/.../ethnicity_identity...

Колесниченко М. Этническая идентичность в контексте западной социофилософской парадигмы.

Статья посвящена актуализации научного дискурса по проблеме этнической идентичности в социофилософской парадигме исследователей североамериканских и европейских стран. Рассматриваются истоки и основы теоретического осмысления феномена, а также роль западных ученых в разработке проблемы, дано операционализированное определение этнической идентичности. Особенное внимание уделяется индивидуальным и социальным аспектам этнической идентичности, условиям ее динамики и возможностям ее развития.

Ключевые слова: этническая идентичность, персональная идентичность, социальная идентичность, социофилософская парадигма, научный дискурс.

Kolesnichenko M. Ethnic Identity in the Context of Western Socio-Philosophical Paradigm.

The article deals with the actualization of a scientific discourse of the problem of ethnic identity in socio-philosophical paradigm of researchers in North-American and European countries. The sources and basis for the theoretical identification of the phenomenon is discussed as well as the contribution of Western scientists into researching the problem, the working definition of the ethnic identity is proposed. Special attention to individual and social aspects of ethnic identity and to conditions of its dynamics and possibilities of its development is drawn.

Keywords: ethnic identity, personal identity, social identity, socio-philosophical paradigm, scientific discourse.

Гоцалюк А.

НЕОТРАДИЦІОНАЛІЗМ У ЛІТЕРАТУРНІЙ ТВОРЧОСТІ ЯК ФАКТОР СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ ДІЙСНОСТІ

Динаміка взаємодії традицій і новаторства в літературі зокрема й культурі загалом віддзеркалює аналогічний процес на рівні суспільства, визначає особливості й закономірності розвитку практично всіх сфер життєдіяльності кожного соціуму в усі часи.

Ключові слова: соціокультурна дійсність, неотрадиціоналізм, генезис, спадкоємність, новації, тенденції розвитку.

Проблема впливу духовної традиції на розвиток художньої літератури здавна виступала предметом зацікавленості філологів та